МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

Факультет економіки моря

Кафедра менеджменту

Код РНПД

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ

MANAGEMENT OF FINANCES

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
тип дисципліни вибіркова
мова(и) викладання українська

Миколаїв – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління фінансами» є однією із складових комплексної підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.
«____» _____ 2024 року. – 20 с.
Розробник:
Доктор економічних наук, професор _____ Ірина КРАМАРЕНКО

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «Управління фінансами» розглянуто на засіданні кафедри менеджменту
Протокол № 6 від « 3 » 01 2024 року

Завідувач кафедри _____ Ігор СІРЕНКО

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «Управління фінансами» розглянуто Методичною радою факультету економіки моря
Протокол № 4 від « 5 » 01 2024 р.

Голова Ради ФЕМ кандидат економічних наук, доцент _____ Вячеслав ІВАТА

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «Управління фінансами» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу
кандидат технічних наук, професор ~~НУК~~ _____ Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління фінансами» затверджено Навчально-методичною радою НУК
Протокол № 1 від « 01 » 02 2024 р.

Голова НМР НУК
кандидат технічних наук, професор НУК _____ Сергій СЛОБОДЯН

© НУК, 2024
© Ірина Крамаренко, 2024

ЗМІСТ

Вступ 4
1. Опис навчальної дисципліни 5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни 6
3. Передумови для вивчення дисципліни 6
4. Очікувані результати навчання 6
5. Програма навчальної дисципліни 7
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування 13
7. Форми поточного та підсумкового контролю 13
8. Критерії оцінювання результатів навчання 18
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна……..... 18
10. Рекомендовані джерела інформації 18

ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна «Управління фінансами» є вибіркової складовою циклу професійної підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для всіх спеціальностей.

Вивчення навчального курсу «Управління фінансами» орієнтований на отриманні знань і практичних навичок з питань управління бюджетними ресурсами і відносинами, які виникають в процесі руху бюджетних потоків; розуміння концептуальних засад загальної системи управління державними цільовими фондами, іншими державними фінансовими ресурсами, опанування теоретичних основ державного боргу та практичного досвіду з управління державним боргом в Україні й світі.

Ключові слова: управління, фінанси, фінансові ресурси, держава, фінансова політика, механізм, доходи, видатки, фінансовий стан.

Summary

The educational discipline «Management of Finances» is a selective component of the professional training cycle of the first (bachelor's) level of higher education for all specialties.

The study of the «Management of Finances» educational course is focused on acquiring knowledge and practical skills on the management of budgetary resources and relationships that arise in the process of the movement of budgetary flows; understanding of the conceptual foundations of the general system of managing state trust funds, other state financial resources, mastering the theoretical foundations of public debt and practical experience in public debt management in Ukraine and the world.

Key words: management, finance, financial resources, state, financial policy, mechanism, income, expenses, financial condition.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 5</td><td>Галузь знань: всі</td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td rowspan="5">Спеціальність:
всі</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>-й</td><td>-й</td></tr>
<tr><td>Електронний адрес РПНД
на сайті Університету</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання -
(назва)</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 150</td><td>-й</td><td>-й</td></tr>
<tr><td rowspan="11">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 6
самостійної роботи здобувача в.о. – 6</td><td rowspan="11">Освітній рівень:
перший (бакалаврський)</td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>- год.</td><td>- год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>138 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: Залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю: комбінована</td></tr>
</table>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної викладання дисципліни «Управління фінансами» є надання здобувачам вищої освіти знань і практичних навичок з питань управління бюджетними ресурсами і відносинами, які виникають в процесі руху бюджетних потоків; розуміння концептуальних засад загальної системи управління державними цільовими фондами, іншими державними фінансовими ресурсами, опанування теоретичних основ державного боргу та практичного досвіду з управління державним боргом в Україні й світі.

Завданнями навчальної дисципліни «Управління фінансами» є формування у здобувачів освіти знань, а саме:

- засвоєння методик оптимального використання фінансових ресурсів;
- набуття навичок управління грошовими потоками;
- формування умінь застосовувати системні підходи до управління активами, прибутком, інвестиціями;
- засвоєння методик визначення вартості капіталу, оптимізації його структури;
- формування умінь правильно оцінювати фінансові ризики і застосовувати інструменти антикризового управління підприємством.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни «Управління фінансами» немає.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти таких умінь:

- приймати стратегічні і тактичні рішення в галузі фінансового менеджменту, що враховують вартість грошей у часі;
- управляти активами і пасивами підприємства, управляти прибутком від різних видів фінансово-господарської діяльності;
- оцінювати вартість капіталу від різних джерел;
- управляти розміщенням оборотного капіталу, дебіторською заборгованістю; управляти грошовим потоками, реальними і фінансовими інвестиціями;
- оцінювати фінансові результати діяльності підприємства;
- здійснювати антикризове управління фінансами підприємств.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Концептуальні основи управління фінансами та формування фінансової інфраструктури [1, с. 7-15; 2, с. 5-12; 3, с. 10-23; 5, с. 7-12; 6, с. 11-13;]

Сутність та функції фінансів. Фінансові відносини. Фінансові ресурси. Фінансові резерви. Фінансові потоки. Фінанси та гроші: ідентифікація та диференціація. Взаємозв'язок фінансів і ціни як економічної категорії. Взаємозв'язок фінансів та заробітної плати, відмінності фінансів і кредиту. Фінансові категорії у макро- вимірі: податки, державні прибутки, державний бюджет; державні витрати, державний кредит, фінанси держави, фінанси суб'єктів господарювання (фірм). фінанси домогосподарств. Роль фінансів у суспільному відтворювальному процесі. Сутність, призначення і роль фінансової інфраструктури. Фінансова система як складова економічного процесу країни. Складові фінансової інфраструктури. Принципи інструментального забезпечення фінансової інфраструктури. Фінансові інструменти управлінської та інституційної інфраструктури. Інструментарій обслуговуючої інфраструктури. Фінансові інструменти як відображення фінансових відносин.

Тема 2. Фінансова система країни [1, с. 28-29; 5, с. 16-26; 6, с. 16-17]

Фінансова система, сфери фінансових відносин, ланки фінансових відносин, державні фінанси, страхування, фінанси підприємств, фінанси, фінансовий ринок, бюджет держави, фінанси домогосподарств, міжнародні цільові державні фонди, державний кредит. Принципи побудови фінансової системи Організаційно-правові основи побудови і функціонування фінансової системи. Фінансова система України та основні принципи її побудови. Інституційно-функціональна структура фінансової системи України. Фінансові ресурси держави, джерела і методи їх формування Фінансові інститути, що опосередковують формування і використання грошових фондів. Сукупність державних органів і установ, що здійснюють фінансову діяльність Компетенцій органів фінансової діяльності та органів фінансового контролю. Міністерство фінанси та Національний банк України в системі інститутів та органів фінансового управління та фінансового контролю.

Тема 3. Фінансова політика та стратегічне управління фінансами

[1, с. 64-80; 2, с. 167-186; 3, с. 110-151; 5, с. 28-33; 6, с. 32-33]

Сутність, типи та напрямки фінансової політики. Рівні та виміри фінансової політики. Інтегрування організаційних структур, які здійснюють управління фінансами та правові засади формування державного фінансового апарату. Основні функціональні елементи управління фінансами. Планування та оцінювання фінансового стану. Аналіз можливостей збільшення фінансових ресурсів. Оптимізація напрямів використання фінансових ресурсів. Оперативне управління, як комплекс заходів, що проводяться на основі оперативного аналізу конкретної фінансової ситуації. Контроль як

процес співставлення фактичних результатів із запланованими та виявлення резервів.

Суб'єкти та актори стратегічного управління фінансами. Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Президент, апарат (офіс, канцелярія, адміністрація) Президента, Міністерство фінансів України. Складові фінансової політики держави. Фінансовий механізм. Організаційні елементи механізму забезпечення реалізації фінансової політики. Фінансовий механізм та фінансова політика суб'єктів господарювання.

Тема 4. Державні фінанси та механізми управління доходами та видатками державного бюджету [1, с. 88-100; 3, с. 152-163]

Зміст і склад державних фінансів. Державні доходи і державні видатки. Економічна сутність і роль податків у формуванні державних фінансів. Принципи формування податкової системи. Класифікація й основні види податків. Державний бюджет як основний фінансовий документ держави. Сутність і роль бюджету. Бюджет як економічна категорія. Характерні ознаки бюджетних відносин: всеохоплюючий і перерозподільний характер, законодавче регулювання, фондовий характер концентрації державних коштів. Бюджет як фінансовий план, склад і структура його доходів і видатків. Методи, джерела і принципи формування доходів.

Класифікація видатків і форми бюджетного фінансування. Бюджетний дефіцит: причини, наслідки та межі. Джерела покриття бюджетного дефіциту. Бюджет як централізований фонд грошових коштів держави. Організація і завдання управління бюджетними потоками, Бюджетний устрій і бюджетна система. Основи бюджетного устрою: види бюджетів, принципи побудови бюджетної системи, розмежування доходів і видатків між бюджетами, взаємозв'язок бюджетів. Склад і структура бюджетної системи України. Бюджетна система та адміністративно-територіальний устрій держави. Бюджетний процес. Бюджетний кодекс Державний кредит і державний борг.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Система управління державними фінансами та органи оперативного управління бюджетом [1, с. 134-145; 5, с.51-60]

Міністерство фінансів України центральний орган державної виконавчої влади у сфері фінансової діяльності. Законодавчі документи, якими керується Міністерство фінансів України у своїй діяльності. Основні завдання, функції та права Міністерства фінансів України. Вертикальна структура органів Міністерства фінансів України. Структура центрального апарату міністерства. Фінансові управління регіонального рівня. Основні завдання, функції та права фінансових органів регіонального рівня.

Структура регіонального фінансового управління. Територіальні фінансові відділи в Україні: основні завдання, функції, права, структура. Законодавчі документи, якими керуються фінансові управління обласних державних адміністрацій, міські та районні фінансові відділи. Державне казначейство: призначення та функції. Структура Головного управління Державного казначейства України. Вертикальна структура органів державного казначейства.

Тема 6. Основи управління фінансовими ресурсами, резервами та потоками суб'єктів господарювання [1, с. 177-185; 5, с.61-85]

Сутність фінансів суб'єктів господарювання. Вибір організаційно-правових форм у процесі здійснення фінансово-господарської діяльності. Роль фінансової роботи в управлінні підприємствами. Фінансові ресурси підприємств, їх склад і характеристика. Фінансові аспекти формування та функціонування основних засобів. Фінансове забезпечення функціонування обігових коштів. Витрати і доходи підприємств, їх класифікація Фінансові результати та фактори, що впливають на них.

Теоретичні основи фінансового менеджменту. Еволюція фінансового менеджменту. Принципи організації фінансового менеджменту. Суб'єкти і об'єкти фінансового управління на підприємстві. Інформаційне забезпечення фінансового управління. Фінансова інформація та використання в діяльності економічного агента Баланс підприємства та аналіз його складових частин. Ліквідність підприємства та методи й оцінювання.

Тема 7. Фінансове планування та оптимізація управління фінансами [1, с. 246-250; 6, с. 10-21]

Фінансове планування. Місце фінансового планування в ринковій економіці. Сутність фінансового планування, його мета, завдання та принципи. Види планів, зміст і послідовність їх розробки на підприємстві. Класифікація фінансових планів та планово-фінансові інструменти. Елементи та методи фінансового планування. Інфраструктура процесу фінансового планування. Організація роботи фінансових служб (відділів) на підприємствах. Основні фінансові показники в системі бізнес-планування. Фінансове планування В системі бюджетування поточної діяльності. Фінансове планування бюджету розвитку організації.

Інструменти аналізу структури та динаміки доходів і видатків Державного та місцевих бюджетів. Функції органів державного управління та місцевого самоврядування у фінансовій сфері, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Наукова класифікація видатків бюджету, її ознаки. Процесуальна класифікація видатків бюджету: функціональна, відомча та економічна. Проблеми оптимізації структури видатків бюджету, і критерії оптимізації видатків бюджету.

Тема 8. Управління фінансами та фінансовою спроможністю об'єднаних територіальних громад [1, с. 251-262; 4, с. 57-190]

Фінансова політика об'єднаних територіальних громад: економічна сутність, завдання та принципи Види фінансової політики, її форми та функції. Формування та реалізація фінансової політики на місцевому рівні. Основні засади партисипативної концепції фінансової політики розвитку об'єднаних територіальних громад. Доходи об'єднаних територіальних громад Міжбюджетні трансферти об'єднаних територіальних громад. Видатки об'єднаних територіальних громад. Бюджетний процес в об'єднаній територіальній громаді.

Нормативно правове забезпечення місцевого оподаткування в Україні. Фінанси об'єднаних територіальних громад. Механізм прийняття рішень об'єднаними територіальними громадами щодо запровадження місцевих податків і зборів Практика формування та контролю надходжень місцевих податків і зборів в об'єднаних територіальних громадах.

Сутність фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад. Показники фінансової спроможності територіальних громад. Порядок розрахунку фінансової спроможності об'єднаної територіальної громади. Управління фінансово-економічного потенціалом об'єднаних територіальних громад.

Проблеми формування доходів місцевих бюджетів за рахунок податкових надходжень Регулювання ставок місцевого оподаткування. Використання рентної плата за користування природних ресурсів. Неподаткові надходження місцевих бюджетів Управління доходами від операцій з капіталом. Надходження бюджету розвитку місцевих бюджетів Надходження до цільових фондів, утворених місцевими радами

Управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств Порядок розрахунку та затвердження тарифів на житлово-комунальні послуги. Порядок розрахунку та затвердження тарифів на послуги пасажирського автомобільного транспорту Фінансове планування на комунальних підприємствах. Участь органів місцевого самоврядування в управлінні фінансами комунального підприємства. Оцінювання фінансового стану підприємств комунального господарства.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										
Змістовий модуль 1										
Тема 1. Концептуальні основи управління фінансами та формування фінансової інфраструктури	8	2	2	-	4	10	-	-	-	10
Тема 2. Фінансова система країни	20	4	4	-	12	18	1	1	-	16
Тема 3. Фінансова політика та стратегічне управління фінансами	16	4	4	-	8	16	1	1	-	14
Тема 4. Державні фінанси та механізми управління доходами та видатками державного бюджету	16	4	4	-	8	16	1	1	-	14
Разом за змістовим модулем 1	**60**	**14**	**14**	**-**	**32**	**60**	**3**	**3**	**-**	**54**
Змістовий модуль 2										
Тема 5. Система управління державними фінансами та органи оперативного управління бюджетом	20	4	4	-	12	20	-	-	-	20
Тема 6. Основи управління фінансовими ресурсами, резервами та потоками суб'єктів господарювання	20	4	4	-	12	22	1	1	-	20
Тема 7. Фінансове планування та оптимізація управління фінансами	20	4	4	-	12	24	1	1	-	22
Тема 8. Управління фінансами та фінансовою спроможністю об'єднаних територіальних громад	20	4	4	-	12	24	1	1	-	22
Разом за змістовим модулем 2	90	**16**	**16**	**-**	**58**	**90**	**3**	**3**	**-**	**84**
Усього годин	**150**	**30**	**30**	**–**	**90**	**150**	**6**	**6**	**–**	**138**

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Заочна форма
1	Тема 1. Концептуальні основи управління фінансами та формування фінансової інфраструктури	2	-
2	Тема 2. Фінансова система країни	4	1
3	Тема 3. Фінансова політика та стратегічне управління фінансами	4	1
4	Тема 4. Державні фінанси та механізми управління доходами та видатками державного бюджету	4	1
5	Тема 5. Система управління державними фінансами та органи оперативного управління бюджетом	4	-
6	Тема 6. Основи управління фінансовими ресурсами, резервами та потоками суб'єктів господарювання	4	1
7	Тема 7. Фінансове планування та оптимізація управління фінансами	4	1
8	Тема 8. Управління фінансами та фінансовою спроможністю об'єднаних територіальних громад	4	1
	Разом	**30**	**6**

Самостійна робота

Самостійна робота передбачає підготовку до лекційних занять; самостійне поглиблення знання за темами дисципліни; підготовку до практичних робіт; написання рефератів та підготовку презентацій; підготовку до заліку.

Розподіл годин самостійної роботи для здобувачів вищої освіти **денної** форми навчання:

• підготовка до лекційних занять – ***1 година на 1 лекцію;***

• підготовка до практичних занять – ***1-2 години на 1 заняття;***

• написання рефератів; виконання розрахункових / розрахунково-графічних робіт; аналітичний огляд – ***15 годин на 1 роботу***;

• підготовка до контрольних заходів – ***15-30 годин на 1 захід.***

Розподіл годин самостійної роботи для здобувачів вищої освіти **заочної** форми навчання:

• підготовка до лекційних занять – ***2 години на 1 лекцію***;

• підготовка до практичних занять ***– 2-5 годин на 1 заняття***;

• опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни – ***52 годин***;

• підготовка до контрольних заходів – ***20-30 годин на 1 захід.***

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекцій	16	16
2	Підготовка до практичних робіт	16	40
3	Написання рефератів та підготовку презентацій	38	52
4	Підготовка до заліку	20	30
	Разом	**90**	**138**

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Методи навчання, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме):

1. Для всіх видів занять: робота з літературою, дискусія, диспут, демонстрування.

2. Для лекційних занять: лекція, ілюстрування, відео метод.

3. Для практичних занять: практична робота, дидактична гра, методи контролю і самоконтролю:

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- усні відповіді;
- виконання практичних завдань;
- залік;
- модульна контрольна робота у вигляді стандартизованих тестів;
- аналітичні звіти, реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення здобувачів вищої освіти оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключного заліку. Поточні оцінки – це оцінки проміжного (поточного) контролю протягом семестру.

Поточний контроль проводиться на кожному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти за темою практичного заняття та широти кругозору зі споріднених тем (у тому числі з урахуванням самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих практичних навичок під час виконання завдань та розгляду ситуацій на практичних заняттях.

На практичному занятті поточний контроль виконується у формі перевірки виконання завдань. Поточний модульний контроль виконується у формі тестів під час модульних контрольних робіт. Контроль самостійної роботи проводиться у формі перевірки наявності та повноти змісту конспекту лекційного матеріалу, розв'язування задач на практичних заняттях, перевірки реферату за обраною темою.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для виставлення заліку і враховуються викладачем при виставленні підсумкової оцінки (балів) з даної дисципліни. Питома вага поточного контролю складає до **60 балів**.

Питома вага заключного заліку у загальній системі оцінок – ***40 балів***. Право здавати заключний залік дається здобувачу вищої освіти, якій з урахуванням проміжних оцінок набрав протягом курсу понад ***20 балів***.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки заліку.

Інформація щодо оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти наведена в таблиці нижче.

Форми контролю результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти та їх оцінювання

Кількість балів	**Критерії оцінювання**
Виконання практичних робот	
5	Робота виконана у встановлений термін. Виконана самостійно, чітко сформульовані цілі, завдання та гіпотеза досліджень. Застосовувалися коректні методи обробки отриманих результатів. У висновках проведена коректна інтерпретація результатів.
4	Робота виконана у встановлений термін. Здобувач вищої освіти самостійно визначає тип задачі і раціонально розв’язує її. Може розв’язувати комбіновані задачі. Задачі вирішено вірно, у висновках проведена коректна інтерпретація результатів. В цілому правильно складає звіт та робить висновки.
3	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Здобувач вищої освіти виконує практичне завдання згідно рекомендацій, іноді після консультації викладача; описує спостереження; складає звіт, що містить неточності у висновках та помилки.
2	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Здобувач вищої освіти виконує практичне завдання згідно рекомендацій; складений звіт містить неточності у висновках та помилки.
1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Здобувач вищої освіти виконує практичне завдання під керівництвом викладача; складений звіт містить неточності у висновках та помилки.
0	Здобувач вищої освіти не виконує завдання.

	*Максимальна оцінка **40 балів** (8 робіт по 5 балів).*
Підготовка реферату та його презентація	
10	Зміст реферату відповідає заданій темі, частини тексту логічно пов'язані, він містить аналіз, систематизацію, узагальнення, міжпредметні зв’язки; висновки аргументовані, окреслені перспективи подальшого дослідження. Наявні посилання на актуальну літературу та інші джерела. Оформлення відповідає вимогам. Терміни здачі не порушені.
9	Зміст відповідає заданій темі; частини тексту логічно пов'язані, він містить аналіз, систематизацію, узагальнення, міжпредметні зв’язки; висновки аргументовані, окреслені перспективи подальшого дослідження. Наявність посилань на використану літературу та відповідність оформлення роботи стандарту. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку з порушенням термінів.
8	Зміст реферату відповідає темі, частини тексту логічно пов'язані, містить незначний обсяг аналізу, систематизації, узагальнення, міжпредметних зв’язків; висновки достатньо аргументовані, перспективи подальшого дослідження не окреслені. Оформлення відповідає вимогам. Терміни здачі не порушені.
7	Зміст реферату відповідає темі, частини тексту логічно пов'язані, містить незначний обсяг аналізу, систематизації, узагальнення, міжпредметних зв’язків; висновки достатньо аргументовані, перспективи подальшого дослідження не окреслені. Оформлення відповідає вимогам. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку з порушенням термінів.
6	Зміст реферату відповідає темі, частини тексту логічно пов'язані. не містить аналізу, систематизації, узагальнення, міжпредметних зв’язків; висновки слабко аргументовані, перспективи подальшого дослідження не окреслені. Оформлення відповідає вимогам. Терміни здачі не порушені.
5	Зміст реферату відповідає темі, частини тексту логічно пов'язані. не містить аналізу, систематизації, узагальнення, міжпредметних зв’язків; висновки слабко аргументовані, перспективи подальшого дослідження не окреслені. Оформлення відповідає вимогам із зауваженнями. Терміни здачі не порушені.
4	Зміст реферату відповідає темі, частини тексту логічно пов'язані. не містить аналізу, систематизації, узагальнення, міжпредметних зв’язків; висновки слабко аргументовані, перспективи подальшого дослідження не окреслені. Оформлення відповідає вимогам із зауваженнями. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку з порушенням термінів.
3	Зміст реферату частково відповідає темі, частини тексту не мають логічної послідовності викладення, не містить аналізу,

	систематизації, узагальнення, міжпредметних зв’язків; висновки слабко аргументовані. Оформлення відповідає вимогам із зауваженнями. Терміни здачі не порушені.
2	Зміст реферату частково відповідає темі, частини тексту не мають логічної послідовності викладення, не містить аналізу, систематизації, узагальнення, міжпредметних зв’язків; висновки слабко аргументовані. Оформлення відповідає вимогам із зауваженнями. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку з порушенням термінів.
1	Зміст реферату не відповідає темі, частини тексту не мають логічного зв'язку, аналізу, систематизації, узагальнення, міжпредметних зв’язків; висновки не аргументовані. Оформлення не відповідає вимогам.
0	Здобувач вищої освіти не виконав реферат.
	*Максимальна оцінка **20 балів** (2 реферати – 10 балів).*
Питання на залік	
10	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу.
9	Володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу.
8	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. При викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності.
7	Володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
6	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності.

5	Володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, без глибокого аналізу, обґрунтування, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки
4	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому неточності.
3	Фрагментарно, поверхово викладає навчальний матеріал під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
2	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
1	Не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Здобувач вищої освіти не з'явився на залік.
	*Максимальна оцінка **20 балів** (2 питання по 10 балів).*

Поточний модульний контроль у форму тестування

Правильних відповідей,%	100	80	60	40	20	0
Бал	5	4	3	2	1	0

Оцінювання поточного рівня навчальних успіхів здобувачів вищої освіти

Форма контролю	**Максимальна кількість балів**	
	Денна форма	**Заочна форма**
Виконання практичних завдань	8*5 балів = 40 балів	6*5 балів = 30 балів
Поточний модульних контроль	2*10 балів = 20 балів	2*10 балів = 20 балів
Самостійна робота (реферат та його презентація)	2*10 балів = 20 балів	3*10 балів = 30 балів
Залік	20	20
Всього	**100**	**100**

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Вид роботи	Кількість балів	
			Денна форма навчання	Заочна форма навчання
ЗМ 1	Т 1	Практичне заняття № 1	5	-
	Т 2	Практичне заняття № 2	5	6
	Т 3	Практичне заняття № 3	5	6
	Т 4	Практичне заняття № 4	5	8
	ПМК		10	10
ЗМ 2	Т 5	Практичне заняття № 5	5	-
	Т 6	Практичне заняття № 6	5	6
	Т 7	Практичне заняття № 7	5	6
	Т 8	Практичне заняття № 8	5	8
	ПМК		10	10
СРС		Реферат та його презентація	20	20
Підсумковий контроль		Залік	20	20
		Сума	**100**	**100**

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

В освітньому процесів використовуються ноутбук, проектор, інтерактивна дошка з ПЗ Smart notebook, офісне ПЗ, Інтернет-браузер та доступ до онлайн-сервісів створення та керування сайтом Google. Матеріали курсу викладені на сервісі Google Classroom (доступ надається здобувачам вищої освіти на початку вивчення навчальної дисципліни).

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Аранчій В. І., Томілін О. О., Дорогань-Писаренко Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Полтава: РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
2. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
3. Бланк О. І., Ситник Г. В., Андрієць В. С. Управління фінансами підприємств: підручник. Київ: КНТЕУ, 2017. 792 с.
4. Кириленко О., Малиняк Б., Письменний В., Горин В. Управління фінансами територіальних громад: теорія і практика: монографія. / за заг. ред. О. Кириленко. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 280 с.
5. Кондратенко Н. О. Управління фінансовими ресурсами: конспект лекцій. Харків: ХНУМГ ім. Бекетова, 2018. 87 с.

6. Управління фінансами: мікро- і макрорівень: підручник для магістрів / за ред. проф. П.О. Нікіфорова, доц. Н.А. Бак. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2021. 336 с.

Додаткова література

7. Irtyshcheva I., Kramarenko I., Popadynets N., Sytnyk Y., Andrusiv U., Khromyak Y., BoikoY., Sakharnatskyi V. Management of the Environmental Potential of Freshwater Resources in the Conditions of Sustainable Development. *Ecological Engineering & Environmental Technology*. 2023. Vol. 24(4). P. 229–235. DOI: https://doi.org/10.12912/27197050/162910 URI: http://www.ecoeet.com/pdf-162910-88936?filename=Management%20of%20the.pdf

8. Irtyshcheva I., Stehnei M., Kramarenko I., Pavlenko O., Boiko Y., Voit O., Hryshyna N., Ishchenko O., Archybisova D., Molodan M. Development of Organic Production in Ukraine: Potential, Current Threats and Consequences for Global Food Security. *AGRIS on-line Papers in Economics and Informatics*. 2023. Vol. 15. No. 1. P. 47–59. ISSN 1804-1930. DOI: https://doi.org/10.7160/aol.2023.150104

9. Marianna S., Irtyshcheva I., Kramarenko I., Boiko Ye., Nadtochiy I., Sirenko I., Hryshyna N., Ishchenko O. Modeling and Forecasting the Post-war Economic Recovery of Ukraine's Transport Potential. *Science, Engineering Management and Information Technology. SEMIT 2022. Communications in Computer and Information Science*, vol 1809. Springer, Cham. pp. 46–60. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-40398-9_3

10. Буряченко А. Є. Фінансовий потенціал регіонального розвитку: монографія. Київ: КНЕУ, 2013. 342 с

11. Буряченко А. Є., Гладченко Л. П., Кондратюк С. Я. Бюджетна система: підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2012. 871 с.

12. Бюджетна система: підручник. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. Тернопіль ТНЕУ, 2013, 624 с.

13. Васьківська К. В., Сич О. А.Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с.

14. Гораль Л. Т. Місцеві фінанси: навч. посіб. Івано-Франківськ ІФНТУНГ, 2015, 255 с.

15. Іртищева І.О., Стегней М.І., Крамаренко І.С., Бойко Є.О. Економічний механізм забезпечення ресурсозбереження та природокористування в умовах глобальних викликів. Innovation and Sustainability. 2022. No 4. С. 223–231.

16. Карлін М. І., Борисюк О. В. Управління державними фінансами: навч. посіб. Луцьк: Друк ПП Іванюк В. П., 2013. 273 с.

17. Крамаренко І. С. Формування та розвиток регіонального інвестиційного потенціалу в умовах структурних трансформацій економіки: теорія, методологія та практика: монографія. Миколаїв: ФОП Швець В.М., 2019. 356 с.

18. Крамаренко І.С., Іртищева І. О., Михальчинець Г. Т. Теоретичний інструментарій пізнання трансформаційних процесів фінансового ринку. *Агросвіт.* 2023. № 2. С. 3–8. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.2.3

19. Ткачук І. Г. Державні фінанси: підручник. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника», 2015. 510 с.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Бібліотека імені В. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua
2. Верховна Рада України. URL: http://rada.gov.ua
3. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/
4. Дія. Цифрова освіта. URL: https://osvita.diia.gov.ua/
5. Законодавство України. URL: https://www.rada.gov.ua/
6. Кабінет Міністрів України. URL: http: https://www.kmu.gov.ua/
7. Міністерство економіки України. URL: https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA
8. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA